СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLV. Ч. 86. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 14-го квітня, 1937. VOL. XLV. No. 86. Jersey City, N. J., Wednesday, April 14, 1937. THREE CENTS

РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН ВАҐНЕРА ЗГІДНИЙ З КОНСТИТУЦІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Перший раз в історії Америки найвищий суд Злучених Держав признав закон про реґуляцію промислів згідним з американською конституцією.

У своїм рішенню найвищий суд признав, що закон про робітничі відносини, предложений сенатором Ваґнером, не противиться американській конституції. Суд признав конґресові право реґулювати промисли, котрі ведуть торговлю по всім краю, хоч вони виробляють свої вироби лише в однім стейті.

Суд не видав рішення однодушно. За закон Ваґнера заявилися 5 суддів, проти 4.

Робітничі юнії вважають це рішення своєю побідою, бо воно потверджує їх право до орґанізації, закладання філій та збірних умов.

Політики стараються вгадати, який вплив буде мати це рішення суду на долю проекту президента Рузвелта про реформу федерального суду.

КАБІНЕТ РОЗДІЛЕНИЙ ЧЕРЕЗ СТРАЙК В ОШАВІ.

ТОРОНТО. — Домініяльний уряд в Отаві запропонував своє посередництво для полагодження страйку автомобільних робітників підприємства Ґенеральна Моторова Корпорація в Ошаві.

Премієр провінціонального уряду, Гепберн поробив публично робітникам деякі уступства в імені цеї корпорації.

Тимчасом у його власному кабінеті становище премієра не знаходить загального одобрення. Міністер судівництва і міністер праці й добробуту не годяться з премієром. Премієр зажадав від них, щоб вони заняли його становище або зрезиґнували з уряду.

ГОДЯТЬСЯ НА ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ ГЕРШІЯ.

ГЕРШІ (Па.).—Страйк робітників чоколядової фабрики Гершія, що минулого тижня спровокував 4,000 околичних фармерів до нападу на страйкарів, закінчено в понеділок угодою між зарядом фабрики й Комітетом для Промислової Орґанізації.

На основі цеї угоди робітники мають відголосувати, яку юнію вони признають за свою виключну представницю. Робітники, що не страйкували, кажуть, що не юнія Комітету, але їх юнія, що осталась „льояльна" фабрикантам, має представляти робітників.

ОРҐАНІЗАТОРИ СТРАЙКОЛОМІВ НА СУДІ.

НЮ ГЕЙВЕН (Конетикот). — Велика лава присяжних суддів місцевого федерального суду постановила поставити на суд за нарушення закону Бирнса Джеймса Ренда, президента підприємства Ремінґтона Ренда, та Перла Л. Берґофа, відомого орґанізатора страйколомів, за те, що вони спровадили страйколомів до фабрики Ремінґтона Ренда в Миделтавні.

ПІДВИШКА ЗАПЛАТИ.

ВАШИНҐТОН.—Заряд підприємства „Юнайтид Пейпер Борд Ко." у Томсоні, Ню Йорк, проголосив підвишку заплати робітникам на 5 процентів.

„Алумінум Ор Ко." в Іст Ст. Луис піднесла робітничу заплату від години до 61 й одна восьма цента, а підприємство „Обір-Нестер Ґлас Ко." на пів-осьма проценту.

Нафтове підприємство Шел піднесло заплату своїм 12,000 робітників.

СТРАЙК УЧИТЕЛІВ.

СКРЕНТОН (Па.). — 55 учителів публичних шкіл в „тавншипі" Фел, що страйкували від 17 березня через зломання контракту з ними й залягаючі заплати, вернулися до праці, згодившися на компроміс, предложений департаментом публичного шкільництва.

СТРАЙК ҐАЗЕТЯРІВ ПЕРЕД СУДОМ.

ДЖЕМЕЙКА (Лонґ Айленд).—Дирекція вистави поживи, влаштованої у військовій касарні на 168 вулиці, внесла до суду домагання видання судової заборони проти страйкуючих ґазетярів щоденника „Лонґ Айленд Прес" виставляти пікети коло цеї касарні, бо, мовляв, це шкодить виставі. Нижчий суддя видав заборону, але вищий суд вагається з її затвердженням.

ЗАШИВ ВЛАСНІ РАНИ.

ТРОЙ (Ню Йорк). — Джов Ціяно, швець, утявшися гострим інструментом, зашив собі рану звичайною шевською голкою й ниткою. Він каже, що робив це собі все від 1907 року й ніколи ще не мав затроєння. Одначе, додав, він вимиває рану антисептичним ліком та виварює нитку й голку.

НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ В ЧИСЛАХ.

Департмент торговлі й промислу подав слідуючі дані про населення Канади: Людність Канади на підставі обчислення виносить сьогодні 11,1000,000, отже в порівнанні з переписом з 1931 року збільшилося на 723,214. В десятирічч від 1921 до 1931 рр. число еміґрантів досягло суми 1,166,290, підчас коли природній приріст у тій самій декаді виносив 1,362,000.

ПШЕНИЦЯ У ВІННІПЕҐУ ПО $1.50.

Перший раз від 7 років пшениця на вінніпеґській збіжевій біржі досягнула ціну $1.50 за бушель.

ЗА ПЕРЕВОЖЕННЯ ЛЮДЕЙ ДО СССР.

Викрили нову аферу пачкування людей з Польщі до СССР. Пачкуванням займалися мешканці села на польсько-советському кордоні. Переводили на советський бік комуністів і особи, що їх шукають польські суди. Арештували пять осіб.

ШКІЛЬНІ ДІТИ ВЛОМНИКИ.

У Будзейовицях, Чехословаччина, викрила поліція, що виконавцями більше як 30 крадіжів і вломів у місті й околиці була ватага 14 шкільних учеників у віці від 7—15 літ. Спосіб переведення крадіжу вказував на рафінованих злодіїв, тому викриття справжніх виновників було несподіванкою навіть для поліції.

ТРАҐІЧНА ОДИСЕЯ В КВЕБЕКСЬКИХ ПУЩАХ.

Минулого літа вибралися два брати Коліни, з котрих старший мав 23 роки, на полювання в північні сторони Квебеку і в осени не вернулися. Вислана на їх ратунок експедиція знайшла замерзлі трупи обох молодців і щоденник молодшого з них, котрий відкрив траґічну мандрівку обох братів. Вони загинули частинно з голоду, а частинно через великі морози. Останні слова щоденника були занотовані 26. січня: „Виллі (старший брат) помер. Господи! Змилуйся наді мною".

ПОЖЕЖА ФІЛЬВАРКУ В КОРОСТЯТИНІ.

Вибухнула пожежа в забудуваннях фільварку в Коростятині, бучацького повіту; цей фільварок винаймає полька Я. Чарнецька. Згоріли дві стирти збіжжя з 30 копами вівса й пшениці. Здається, що річ тут у підпалі з помсти.

20 МІЛІОНІВ З ДИМОМ.

Минулого року було в Польщі 17,576 пожеж і Заведення Взаїмних Обезпечень виплатило 20 мілонів тисяч відшкодування. Поправді пожеж було більше, бо не всі зареєстровано, і втрати були теж більші. Головною причиною пожеж є легкопальний будівельний матеріял по селах, де будинки все ще переважно деревляні. Доки села не стануть муровані, ще довгі літа десятки мілонів злотих ітимуть з димом.

КОНЦЕРТ Л. КОЛЕССИ У ВІДНІ.

У Відні, в великій салі Концертгавзу, відбувся 10-го березня ц. р. концерт піяністки Любки Колесси в супроводі орхестри „Віденських Фільгармоніків" під орудою проф. Бема. Концерт пройшов з великим успіхом. Доволі риґорозна віденська критика висловлюється про виступ Любки Колесси з найбільшим признанням. Рецензії з концерту появилися у всіх великих віденських щоденниках. — Дня 11. березня ц. р. виступала Л. Колесса з окремим концертом у віденському радіо.

СУЧАСНИЙ НАЙЗАМІТНІШИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ ПИСЬМЕННИК.

Французький журнал „Латинські Записки" перевів недавно анкету на тему: Хто найзамітніший з сучасних французьких письменників? Наспіли відповіді радше від „кваліфікованих" читачів, як зпоміж широкої публики. Найбільше голосів дістав Поль Кльодель. Друге місце заняв Андре Жід. Дальше ідуть: Моріяк, Жіроно, Монтерлян. Поль Валері займає одинацяте місце.

ДОЖЕБРАВСЯ.

В Перемишлі арештували жебрака, щоб віставити його до місця приналежности. Підчас переслухання в старостві стверджено, що жебрак має щадничу книжечку на 500 зл. Багатого волоцюгу відставили до суду, який засудив його за волокитство і злосливе пронацтво на 6 місяців вязниці та відставлення до табору праці в Сандомирі.

ПОДОРОЖНІ КОШТИ НАЙБАГАТШОЇ ЛЮДИНИ В СВІТІ.

Найбагатший чоловік світу, Нізам Гайдарабад, котрий має річного доходу $7,500,000, приїздить пораз перший до Анґлії на коронацію. Подорож його і його прислуги має коштувати пів міліона долярів. Як подає преса, він є власником найбагатшої колекції дорогоцінностей, котрих вартість обчислюють на $250,000,000.

„ПОВІТРЯНА ПІХОТА".

Советське командування невдоволене з вислідів дотеперішніх проб повітряних десантів війська на леґкопадах. Виявилося, що по кількадесять людей не може нараз вискакувати з літака, ще й до того вітер розносить їх, тому вони причалюють досить далеко від себе і можуть зібратися щойно після кількадесятьох мінут. Нові проби десанту „повітряної піхоти" переведуть на теперішніх маневрах на Білорусі.

ВОРОЖБИТИ.

У Москві є тепер коло 4,000 ворожбитів, хіромантів і т. п. шарлятанів — спеціяльна психоза, що запанувала серед населення, творять для них добрі умовини; до них заходять комісарі, вищі старшини. Між московськими ворожбитами далеко посунена спеціялізація: одні займаються матримоніяльними справами, інші торговельними, ще інші урядовими.

100,000 ЗЛ. ДОХОДУ МАЛО ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВОЄВІДСТВО З ТУРИСТІВ.

Тернопільський воєвідський уряд оголосив цифрові дані про туристичний рух на терені воєвідства в 1936-му році. В цьому часі було там около 17,000 осіб, залишаючи дохід понад 180,000 зл. Найбільший туристичний рух був у повітах: заліщицькому, борщівському, золочівському й теребовельському. Між туристами було 396 гостей зза кордону, головно з Румунії, з Франції, Бельґії, Данії, Канади й Америки. Водну туристику на Дністрі заступала фльотиля 800 каяків з залогою понад 1,700 осіб. Також і по інших подільських ріках був живий каяковий рух.

КОНФІСКАТА НІМЕЦЬКОГО АТЛЯСУ.

На веління Комісаріяту Уряду м. Варшави сконфіскували німецький атляс п. н. „Ганза Вельт-Атляс", виданий у Берлінії. Авторами цього атлясу є проф. д-р Муріс і Оттон Ванд. В атлясі зазначили червоною лінією колишню пруську займанщину.

ПРИПИНИЛИ ЛИТОВСЬКИЙ ЧАСОПИС.

Рішенням суду у Вильні припинили литовський часопис для молоді п. н. „Явнімо Дравгас".

НАДУЖИТТЯ ВІЙТА В ОБЕРТИНІ.

Городенська поліція арештувала бувшого консулярного урядовця в Відні, останніми часами війта збірної громади в Обертині, поляка Владислава Баськевича, під замітом, що спроневірив 3,000 зл. на шкоду громадської каси. Баськевич офіцир резерви. Його арештування викликало велике враження в цілому городенському повіті.

ВБИВСТВО ПОЛІЦАЯ.

Вночі з 9-го на 10-го березня в селі Піддубцях на Луччині важко пострілено постерункового поліції й постерунку в Піддубцях. Важко раненого в живіт постерункового перевезли до лічниці в Луцьку. Арештовано кільканадцять осіб з Піддубців та довколичних сіл. Чи вбивство має політичне підложжя, чи звичайне — це щойно вияснить слідство.

80-ЛІТНЯ ЖІНКА ВРОДИЛА ДИТИНУ.

В місцевості Сіґію (Румунія) 80-літня жінка, назвищем Маріна, вродила здорову дитину мужеськопо полу. Лікарі просліджують цей дивний припадок.

ЄПИСКОП ЗАЛЬЦБУРҐА ОТРУЇВ МОЦАРТА?

Німецький ґенерал Людендорф видав недавно брошуру, в якій доказує, що німецького ґеніяльного композитора Моцарта (1756—91.) отруїв епископ Зальцбурґа. Цій брошурі відобрали австрійські власти дебіт. Свого часу ґен. Людендорф кинув був теж ґіпотезу, що німецького поета Шілера отруїв Ґете.

ДАЛІ „ЛІКВІДУЮТЬ" САБОТАЖІ

МОСКВА. — В Советах саботажі ширяться далі і їх далі тихцем ліквідує влада, не даючи їм широкого розголосу. Советський часопис „За Індустріялізацію" з 12 квітня ц. р. містить комунікат комісаріяту важкої індустрії, в якому говориться, що на будові підземної міської залізниці і на будові мосту понад рікою Москвою розкрито саботажеві заговори. Саботажників зловлено і „зліквідовано". Комунікат не подає ні числа, ні назвищ, ні способу, як їх „зліквідовано".

АНҐЛІЯ ЗМЯКЛА У ВІДНОШЕННЮ ДО ЕСПАНІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд змінив своє відношення до Еспанії. Міністер Іден виголосив промову, в якій сказав, що „Анґлія не буде грати видної ролі в справах Европи". Анґлійські воєнні кораблі дістали приказ оминати Більбао, еспанський порт, який знаходиться в руках червоних, а який тепер облягають революціонери. Причиною цього зарядження є це, що колиб анґлійські кораблі прорвали бльокаду міста Більбао, то італійські кораблі в тій хвилі прорвалиб бльокаду Маляґи, а це моглоб ще більше загострити міжнародне положення, а навіть викликати війну. Іден предсказував, що еспанська війна ще буде тревати довго й закінчиться тим, що еспанці погодяться, щоб задержати свою незалежність. На його думку, не переможуть ні „фашисти" ні червоні.

В ЕСПАНІЇ ЛЛЮТЬСЯ ПОТОКИ КРОВИ.

МАДРИД. — Червоні війська наступали на університетську секцію, в якій укріпилось кілька тисяч революціонерів. Наступ відбито з тяжкими втратами для червоних. З 16,000 наступаючих військ три тисячі трупів лишилося на полі бою. Університетська секція окружена, кажуть, зі всіх сторін червоними, одначе революціонери рішені обороняти її до останку, на взір толедського Альказару. Командант червоних, ґен. Міяха, через великі голосники, уставлені на фронті, закликав революціонерів, щоб піддалися. Та це не помогло. Подібний заклик до здачі виголосив через радіо революційний ґен. Моля, погрожуючи лівим оборонцям Більбао, що знищить місто до тла. Та це теж мало помогло. Революційний штаб заповів, що за кілька днів візьмуть Більбао.

ХОЧЕ НАЗАД КОРОЛІВСТВА.

ПАРИЖ.—Старенька тітка бувшого еспанського короля Альфонса заявила, що віддасть ґен. Франкові ціле своє майно, в сумі десять міліонів долярів, коли він приобіцяє привернути на престол короля Альфонса. Тітка назвала свого шурина „найбільшим патріотом, якого колинебудь мала Еспанія", й додала, що королівська родина віддала вже майже все своє майно революціонерам і Альфонс далі товчеться всюди по Европі, щоб роздобути для них гроші.

РУМУНСЬКА „ЗАЛІЗНА СТОРОЖА" ПРОТИ КАРЛА.

БУКАРЕШТ. — Румунський князь Карло Адольф, що є головою румунської фашистівської орґанізації „Залізна Сторожа", видав до своїх відділів комунікат, у якому гостро критикує короля Карла і премієра Татареску, за те, що вони вигнали князя Миколая. В ньому говориться: „Не треба забувати, що параґрафи 12 і 13, які реґулюють родинне королівське життя та які можуть уневажнити подружжя, заключене проти волі короля, повинні бути в першій мірі приноровлені до самого короля Карла, щоб спинити його від женячки з панею Люпеску. Тимчасом на основі тих параґрафів премієр Татареску позбавив князя Миколая князівських титулів. Миколай оженився з румунською християнкою, чесної родини і не живе з панею Люпеску, яка втручається в державні справи. Правдою є, що Миколай відмовився склонитися перед панею Люпеску і також не позволив своїй жінці стати васалькою чужинки".

НІМЦІ МУСЯТЬ АБО ЖЕНИТИСЬ АБО ТРАТИТИ ПОСАДУ.

СТЕТІН (Німеччина). — Державні урядовці в німецькій провінції Померанії дістали приказ, що всі мусять бути жонаті. Ті, що нежонаті, коли в короткому часі не подружаться, втратять посаду. Розпорядок говорить: „Між урядниками мусить бути та сама охота завязувати родини, як між робітниками, які звичайно одержують менші платні, а проте мають відвагу вступати в подружий стан і виховувати найбільше число дітей".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ДАТИ БУДЕННІТИ!

Скінчився березень, себто місяць Шевченківський. Тому то є можливість поговорити на розум про потребу основної ревізії святкування свят у память Шевченка. Мусимо це зробити саме тепер, коли ми є під свіжим враженням по тих святах, які нам доводилося бачити чи про них читати тут в Америці. Крім цього годиться ще звернути увагу і на ті тверезі голоси, які підносяться в старім краю у справі Шевченківських свят, а які ми частинно передрукували.

Суть справи в тім, щоб вдержати Шевченківські свята і зробити їх такою великою притягаючою силою, якою вони звикли бувати давніми часами. Або іншими словами: не дозволяти, щоб ці свята занепадали, щоб ставали буденщиною, а дбати, щоб велика сила Шевченкового Слова була вжита на піднесення енергії й духа нації.

Як у старім краю так і тут в Америці Шевченківські свята зійшли на бездорожжя. Вони не відповідають своїйціллі: не є найбільшою атракцією цілого року. А тимсамим не є нами використана величезна пропаганда культурна сила.

В чімже лихо? Як у старім краю так і тут: в однім і тім самім. Зачато останніми роками по малих і великих громадах влаштовувати Шевченкові свята дрібними гуртами, а тимсамим і з малими силами, в малих галях, з малим числом присутніх і зо слабо виведеними артистичними програмами.

В старім краю кажуть, що з тим треба рішучо скінчити і обовязково перемінити Шевченкові свята у величаві, народно-культурні маніфестації. Треба, щоб всюди у великих містах відбувались обовязково раз на рік величаві Шевченкові Свята у першорядних галях, з надзвичайно добре підібраною і солідно виконаною артистичною програмою. І треба, щоб закинути давні шабльонові промови, які так часто виголошуються, а намагатись давати про Шевченка щось нове, себто таке, що виказують новітні досліди над творчістю Шевченка. А попри те все, що цілком зрозуміле, треба, щоб на тих святах були — маси народу.

Оті всі завваги повинні тепер і в нас добре розважити ті всі, в чиїх руках спочиває провід по громадах. Бо інакше будемо в наступнім році знову там, де стоїмо сьогодні. Себто, що докинемо ще один рік до того, щоб довести велике свято в память великого ґенія — до збуденніння.

Тому булоб добре, колиб про ці справи заговорили теж і ті, в чиїх руках спочиває артистичний провід у таких імпрезах. Обговорюймо такі справи всі, й то завчасу і всесторонньо, а при добрій волі й охоті вихід знайдеться.

Олександер Кошиць.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ЗВУКОВА ФІЛЬМА „НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

("Avramenko Film Productions, Inc.")

Сценарій В. Авраменка й М. Ґана, Музика Шведова. Режісура Ґана. Дирекція: В. Авраменка.

IV.

Що торкається **співу та гри артистів,** то треба сказати, що артистичні сили, особливо співучі, дійсно прекрасні, і гра їх, там, де вона не була „оперовою", цілком задовольняюча.

Зокрема Наталка, при чудовому свіжому й молодому голосі та прекраснім співі, по грі могла виглядати однаково на яку хочеш оперову героїню — без огляду на відра. Терпелиха гарна й співом і доброю грою (хоч і ставала навколішки!), але замолода для Наталчиної матері. Петро цілком задовольняє і прекрасним співом, і голосом, і поставою, натуральною, щирою грою та доброю вимовою, так, що колиб не зробив був кілька „оперових" рухів в пісні „Ой, я нещасний", то можнаб було повірити, що це правдивий Петро, а чудові чоботи та роскішна сорочка — позичені.

Про Виборного нема чого й говорить. Голос, характеризація, гра, чудова вимова й характерна постать, — це все насолода! Вони переносять слухача на Україну, без огляду, що „краги" на його ногах тягнуть в Ню Йорк, до „Фільмової студії Авраменка". Поруч з Виборним треба відмітить симпатичний, правдивий тип бурлаки-нетяги Миколи. З маленької ролі артист потрапив зробити правдиву й щиру постать, яка просто хвилює й грою і натуральним, але типовим, співом. Разом з Виборним, та почасти Терпелихою, він належить до суто-народних типів правдивого натуралістичного народного театру.

Чудовий голос панночки заставляв слухача кожної хвилі жалувать, що його вжито в такій неправдивій і штучній ролі.

Загально співучий бік фільми дуже добрий і голоси передано прекрасно. **Музикаж** фільми потрібує окремого розділу.

В оригіналі музика „Наталки Полтавки" заквітчана чудовими мельодіями народніми й штучними, такими близькими до народніх, що з бігом часу вони стали не менш популярними ніж щиронародні. Ці мельодії Лисенко опрацював в окремі мініатури, які виплививають серед драматичного твору як ілюстрації до певних моментів дії. Треба сказать, що всі ці мельодії підібрано дуже зручно й з великою майстерністю. Вони виявляють не тільки тонус та, так би мовити „чуттєвий" зміст" певних драматичних моментів, але й влучно характеризують самі персонажі драми. Возьмім хоч би музичну характеристику Возного. В менти душевного хвилювання він набирає комічних рис надутого, штучного пафосу, змішаного з старечим шамотанням („Од юних літ не знав я любови"). За те в спокійному стані він ввесь „дідактична - педантичність" („Всякому городу нрав і права"). Але йому не є чужі й ліричні настрої. Це там, де він, так би мовити, „сходидь з катедри". та, забувши про свою „письменність", поринає в стихію народнього світовідчування (дует з Виборним: „Ой, доля людськая!").

Далі перед нами Виборний, типовий селянин, тих, близьких до козаччини часів, коли ще жива була героїчна традиція, живі спогади про минуле, а з ними — й відповідний настрій, напів героїчний, напів ліричний, пронизаний сумом і оздоблений тонким гумором та жартливістю („...„Ішли ляхи на три шляхи, а татари на чотирі, шведи. Москва поле крили, козак в лузі окликнувся, швед, татарин, лях здрігнувся, в дугу москаль ізігнувся", або „Ой під вишнею, під черешнею"). Тут же типова постать українського парубка Петра, змальована чудовими рисами любовної лірики, на яку так багатий наш музичний фолькльор. Поруч з ним — яскрява молода постать бурлаки-нетяги Миколи, потенціяльного Запорожця, що на крилах орла з погордою ширяє над буденними злиднями. Серед цих типів мов вечірня зоря сяє тихим світом музична постать Наталки, вся овіяна лірикою кохання, очікування, самопосвяти, й сумом безрадісної дійсности, — тою лірикою, яка в тяжких ментах драми піднімається до правдивого траґізму, та заливає сльозами та жалем ввесь світ („Чого вода каламутна").

Всі ці мельодії пронизують драму своєрідним національним світлом, та якимсь дивним ніжно-мелянхолійним настроем, лагідним і спокійним як природа Полтавщини. Отже перед нами багатий мельодійний матеріял, вигідний до опрацьовання в більш широку музичну форму, будь то опера, чи музика до фільми, бо самі мельодії чудово надаються й до характеристики типів і до ширшого жанрового чи пейзажного музичного малюнку. Разом з тим вони є до релефности українські, хоч і не мають спеціяльних особливостей у своїй технічній будові. Їх національний характер ставить ясні вимоги гармонізаторові й зарані показує композиторові національний напрям в його роботі.

Річ втім, що музика з національним характером має подібно до слова свою „вимогу". Кожному ясно, що в мові фонетичній (звуковій) бік грає не меншу ролю ні граматичний та синтаксичний. Він більш ніж що друге надає мові певного характеру, і перший свідчить нашому ухові, чи мова є природжена, чи вивчена, й хто говорить, — чи свій, чи чужинець? Це й є „вимова", те невловиме **„щось",** чого ніколи не можна осягнути ні наукою, ні вправами, а що дає життя й оточення. — Отже в музиці, як стихії виключно звуковій це „щось грає виключно важну ролю, коли діло йде про хахтер музики (в данім разі національної). Воно криється не тільки в граматичній правильности музичного письма та відповідній гармонізації мельодії згідно з вимогами технічного її устрою, але, за покликом народньої пісні, в самому способі поліфонічного голосоведення, в музичній фразі, в мережеві контрапунктичного плетева, та типових каденціях, а особливо в якихось непомітних відтінках і зворотах музичної думки й вислову, в тому „щось", чого не можна докладно сформулувати, (як і „вимогу" в слові), але що найбільш відчувається, що походить з самої суті духа композитора, та має своє коріння в його національній вдачі. Отже для того, щоб музика була **національною",** не досить взять національний мельодійний матеріял, але треба потрапить **„національно виявить його".** І коли цього не осягнемо, то самий матеріял не є в стані надать цілковито-національного характеру цілому творові. Ми знаємо, що багато композиторів, більших і менших, використовували українські мельодії, і все таки їхня музика належить до їх національних скарбів, а не до українських за відсутністю в ній українських рис в обрібці, за відсутністю того таємничого „щось". За прикладом не треба далеко ходить. Є великий російський композитор Пьотр Іліч Чайковскій, якого деякі наші темняки через прізвище вважають українським композитором, а хитруни це використовують для себе. Той композитор досить часто вживав українських мельодій для своєї музики (нпр. в операх „Мазепа" і „Черевічкі"). Він їх використовував і опрацьовував з музичного боку бездоганно, заховуючи всі технічні якости мельодійної будови. І однацеж в його обробці українські мельодії цілком тратили свої характерні національні риси, і так вважаються „русскімі" і звучать однаково з російськими, так що треба добре проаналізувати партитуру, щоб побачить, з якого зерна спечено московський калач. А це тому, що мельодії вжито як звичайний звуковий матеріял, а опрацьовано їх згідно з російською вдачею композитора. Тут як раз і нема того „щось", якеб робило музику Чайковського українською, а його самого українським композитором. Чайковський при своїй ґеніяльности не зміг „перевтілитись", як напр. зміг це зробити російськийже композитор А. Н. Серов. Деякі твори Серова на українські мотиви, а особливо опрацьовані ним скілька українських народніх пісень, просто вражають ґеніяльним проникненням в саму глибину української стихії, до самих таємничих джерел національної творчости і можуть бути зачислені до скарбів української музики, без огляду на національність автора. Отже виходить, що коли садовник пестить і плекає рослину, як рослину, то кухар вживає її як матеріял для борщу.

На музиці до фільми „Наталка Полтавка" лежить не тільки тавро високоосвіченого музиканта, але дійсно видно руку вправного майстра й правдивого мистця. Сама по собі, технічно скромна в оригіналі, музика „Наталки" під рукою проф. Шведова повернулась в розкішу звукову ілюстрацію, картину звуково насичену, яскраво й художне орхестровану, повну як драматичних так і ліричних моментів, а подекуди й влучних характеристик. Опрацьовання оригіналу у Шведова не переходить в перероботку чи калічення. Мельодійний підклад зостається завше чистим і ясним, але разом з тим зостаються й ясними ті вимоги, які ставить музичний матеріял до свого оформлення. Кожного менту перед слухачем стоїть питання змісту — й виразу, матеріялу — й форми. І от, в роботі проф. Шведова все знаходиться в такому стані, що здається — перейтиб ще якусь точку, — і музика стане цілком „нашою, рідною". І тим більша досада бере, що ця точка **не перейдена,** що нема там того чудодійного „щось", якеб зробило цю чудову роботу „національною українською музикою". Зостається чуття спраги, й відчуваєш з жалем, що авторові чужа українська стихія з її способом почувань, переживань і висловлювань. Звичайно, що не можна вимагати неможливого, але так хотілось би, щоб чудова квітка не була штучною, а коли живою, то щоб не була позбавлена запаху!

Одначеж поруч з високими якостями музики є досадні промахи, недогляди та недоречности в музичній режісурі. Вина — — невідомо чия, але відповідальність падає на композитора. Всі мельодії „Наталки Полтавки" зміцнені й освячені традицією, так, що уявляють собою невіддільну частину твору, вони просто зрослись з її дієвими особами. Отже незрозуміло, чому автор музики (а може хто інший?) викинув багато мельодій оперети, а ввів мельодії інші, іншого жанру й настрою, однаково чужі й дієвим особам і нашому уху, не оправдані ні характером персонажів, ні вимогами дії, а іноді менш вартні музично. Наприклад цілком не оправдано й недоцільно заставлять селянську дівчину Наталку виливають своє горе якимсь сентиментальним „романсом", чужим їй по настрою і по формі, а належну їй чудову мельодію звести до маленького, ледви помітного епізоду. (Я кажу про найкращу Наталчину арію „Чого вода каламутна").

Або вчепить Терпелисі цілком нову пісню про „гірке життя за наймицею" („Ой, зацвіла червона калина над криницею"), а відобрать від цеї пісні її прекрасну жіночу мельодію, суто родинного характеру, а незграбно накопилить іншу, мужеську, героїчного характеру, з хорової, а до того ще й з історичної пісні про гайдамацьке повстання з 1768 р. („Ой, щож бо то тай за ворон"). Починаючи тут історичну та фолькльорну неочитанність, це є музикальний ляпсус, а льоґічно-консенс. Щось похоже на те, коли американська „ґирла" вищипує собі гарні природні брови тільки на те, щоб невдало й не на тому місці намалювать дешевою фарбою — фальшиві.

(Кінець буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 15. квітня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на ті збори, та довідатись скільки хто дістав дивіденди від У. Н. Союзу. — М. Косоноцький, пр.; М. Баран, фін. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в пятницю, 16. квітня, в годині 7:30 ввечір, в сали У. Н. Дому, 13 Вашинґтон ул. Просимо членів явитись і вирівняти свої вкладки. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

БОНКС, Н. Й. Тов. Любов, від. 298, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в пятницю, 16. квітня, з годин 8-мій ввечір, під ч. 1013 Е. Тремонт Евн. Просимо всіх членів і членкиць прийти на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Повідомляємо членів, щоб мали зі собою платничі книжочки, бо декотрі члени дістали дивіденди тож щоб секретар мав можність вирівняти дивіденди в книжочках. Просимо членів привести нових кандидатів, старших чи дітей, бо тепер приймаємо без оплати вступного. Членів, котрі ще не мають пропамятної книги, просимо прийти на збори і замовити собі в секретаря. — В. Гнида, предс.; В. Швед, кас.; Й. Сидор, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Відділ 14 ім. Дм. Вітовського повідомляє, що місячні збори відбудуться в понеділок, 19. квітня, точно в годині 8-мій ввечір, у Січовій гали, 229 Спрінґфілд Еве. Просимо явитися на збори. — М. Питрашик, секр.

Рода-Рода.

ВІДДАЙ, НЕ ВІДДАЙ

До старого Мустафи прийшла сербка Дара. Привела її Мустафова жінка. Була в сукні з чорного атласу, доказ офіціяльної гостини, та в ранішніх пантофлях, доказ сусідської приязні.

Мустафа посунувся до кута старої канапи, щоби гостеві зробити місце побіч посудини з кавою.

— Що доброго чувати? — привітав Мустафа Дару. — Вже певно з рік не була ти в нас на каві.

— Так тяжко вирватися з хати, дядьку Аго... Господарка, а крім того треба мати око на дівчину...

— Якжеж там твоя Беса?

— Спасибі, добре. Я задля неї і прийшла тут...

Мустафа випустив великий клуб диму із люльки, глянув допитливо на сусідку, а потім моргнув на жінку, щоб оставила їх самих.

Дара не має красномовного талану, мусіла довго призадумуватися, заки вкінці почала:

— Знаєш мою Бесі...

— Певно. Від немовляти. Скільки то літ тому? Двацять три... Ні... двацять чотири...

— Так, так. Я хотілаб тепер поговорити з тобою як із братом, дорогий дядьку. Беса моя одиначка. Померло мені три хлопці та дві дівчини. Осталася вона одна, пережила свого батька. Працює, держить мені господарку в порядку. З нею собі гуторю, шию, сплю. Добре нам обоїм. Тихо, спокійно.

— Це найважніше...

— Маємо, слава Богу, що їсти тай неодно пережили ми разом. Добро й лихо. Найгірше було пять-шість літ тому. Вона молода наче капля роси, гарна наче яблочко... де показалася, люди оглядалися раз-ураз за нею. Хлопці наступали їй на пяти — кажу тобі... Увихалися коло неї, як вовки, що звітрили добичу. Ах, знали, що хотіли. Хотіли Беси. Така гарна, весела дівчина, то не щобудь... Дівчині сподобався може неодин, та вона не хотіла оставити мене самої за ніщо в світі... Тай де вона бідненька, що почалаб без мене?

— Добра дівчина. Правда була по її боці.

— Як скінчилося їй вісімнацять літ, вісімнацять хлопців залицялося до неї. Як скінчила девятнацять, було знову девятнацять інших... Як мала двацять літ, залицялося до неї вже лише сімох хлопців... Потім говорили, що вона не хоче нікого... Тоді хлопці кудись розбіглися тай чотири роки ніхто не зявлявся. Тимчасом вона, як це сказати, ну, стала старшою дівчиною. Вже не така румяна, як колись і вже не така весела... Часом хвилюється... неспокійна... не спить добре, смуток находить на неї без причини. Це все мені не подобається.

— Розумію тебе.

— Одначе, дядьку, я знаю, чому вона так змінилася. Коли давніше я була цьому винна, що вона не цікавилася хлопцями, та тепер я вже не противилася би, одначе ніхно не зголошується.

— Якто? Ніхто?

— Я саме прийшла до тебе в тій справі... Вчора один прийшов сватати її, та я сама не знаю, віддати її за нього чи ні?

— Віддай її за нього!

— Легко сказати: „Віддай її", та тут іде про будуччину Беси, а я знову не знаю добре того чоловіка.

— Даро, коли не знаєш його, то не віддавай її за нього.

— Гм... не віддавати. Та бо Беса хоче вийти за нього.

— Коли так, то самособою, мусиш йому віддати її.

— Він вдовець і має діти.

— Коли так, то рішучо не віддавай її за нього!

— Я розпитувалася за нього. Він купець. Має велику крамницю...

— І ти ще супніваєшся? На щож ждеш іще? Віддай її за нього...

— Жду доброї ради від тебе... Щож, як віддам її за нього, коли мені буде так тяжко розлучитися з нею. Я вже стара, хто зна, чи ще коли побачуся з нею.

— То той купець не з нашого міста?

— Ось саме йте... Чи не згадувала я тобі, що він має крамницю в Мостарі? Два дни дороги. Колиб так, борони Боже, занедужала, то хто мені напише, що з нею діється? Чи моглаб я виїхати доглядати її, коли я ніколи в житті не виїздила. А тепер у моїх літах?

— Коли воно так, то не віддавай її за нього.

— Чотири роки жде парубка, та ніхто не зголошується. Вкінці приходить один такий, подобається їй, дає їй ріжні дарунки, недавно подарував мені золотий годинник із ланцюжком... Здається, що він думає поважно та закохався в ній направду.

— Гм, то віддай її за нього.

— Одначе годі сказати, щоб він був гарний. Тай немолодий вже...

— Поганий?

— Може не поганий, одначе має сліди по віспі. На жаль — Боженьку, прости мені цей гріх — ще живе його мама, а то, кажуть, справжня чортиця!...

— Коли так, то за ніщо в світі не віддавай її за нього!

— Одначе він добрий і розумний і направду любить Бесу...

— А вона? Що вона каже на це

— Здвигає плечима тай каже: „Призадумайтеся, мамо тай рішайте... Буде так, як ви схочете"...

— А ти, Даро? Що ти на те?

— Я зроблю так, як ти порадиш... Ти такий мудрий, маєш великий досвід і ти наш справжній приятель та сусід...

— Даро, накладаєш на мене тяжку відповідальність. Віддай її, не віддавай її, сам не знаю, як тобі порадити... Пришли мені тут Бесу... Вже я її випитаю...

— Вона пішла з ним до кіна в семій. Сказала, що вернеться в другій у ночі, як замкнуть кіно.

— В семій зачалося кіно? А вона вернеться в другій? Віддай її, Даро, за нього! Віддай негайно, тай шкода дальшого слова тратити над тим!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

УКРАЇНА НА ПРОДАЖ.

„Радуйтеся величчю Кавказьких гір, палатами для спочинку й кипарисовими гаями сонашнього Криму, мальовничою народньою штукою України, кипучим життям Москви, величними парками й бульварами Ленінграду", — голосить в американських капіталістичних газетах большевицьке бюро подорожі.

Мальовнича народня штука України! Тепер уже знаємо, чому це на на кождій фільмі з України видно носаті дівчата, одіті в козацькі „папахи", що махають до видця рукою в вишиваній сорочці. Що за ласкавий уряд...

З ЧОГО ВТІХА?

Телеграфує з Москви Гаролд Дені, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", що росіяни дуже раді з того, що большевицький уряд заарештував Ягоду, комісара комунікацій.

Ягода був давніше комісарем внутрішніх справ, був чекістом, звісним зо своєї жорстокости.

Можемо собі представити, через що так росіяни радуються з приводу арешту Ягоди. Якто вони будуть тішитися, як його спрячуть. Яка то радість вівцям, коли вовки між собою жеруться.

ЛИШ ТАК ДАЛІ.

Тішаться люди в Росії, що усунено Ягоду.

Коби то так большевицький уряд зрозумів, від чого люди у Росії тішаться, та зробив так, щоб вони далі тішилися.

Видай нічо не зробило би там такої радости, як вістка, що всі комісарі пішли слідами Ягоди.

КІНЦЕВОМУ БІДА.

Правда, останньому комісареві була би біда: не було би комісаря його зглядити.

Але ми можемо бути певні, що в Росії ще знайшлисяб люди, які зголилисяб сповнити останньому комісареві цю людську прислугу.

Кажуть, що в Росії є 170 міліонів людей.

ОСЛИ ПРИ ВИБОРАХ.

Підчас останніх виборів у Бельгії, в котрих ішла зявзята боротьба між премієром Полом ван Зеляндом та фашистом Деґрелем, партія Зеленда пустила по місті Брісель ослів з написами: „Я голосую на Деґреля!"

Цим партія Зеленда хотіла сказати, що голосувати на Деґреля може лише дурень.

Це вона й сказала, бо люди вважають осла глупим сотворінням. Одначе чи казати таке при помочі напису на ослі значить доказати закид глупоти? Чи не значить це скорше, що, побачивши ослів, що нібито голосують на Деґреля, люди постидаються голосувати на Деґреля, нібито з ослами? Отже чи була ця видумка з ослами закликом до людської думки, чи до людської глупоти? Отже по котрім боці властиво голосували осли?

АНГЛІЯ Й ЗАРАЗИ.

Англійський премієр Болдвин виголосив до своїх виборців у Бюдлі промову, в котрій діткнувся сповних питань політичного й економічного порядку в Англії.

Говорив і про фашизм і про комунізм. „Що не зробив би фашизм і комунізм для Росії, Італії й Німеччини", — говорив Болдвин, „я остерігаю вас, що вони ніколи не зроблять, щоби помогти Британії розвязати її конституційні питання. Вони для нашого краю дивні й чужі. Іх не можна нащіплювати на нашу систему, як не можна защіплювати сибірської дички на нашого дуба". Він теж називав комунізм і фашизм дивачними вірами й заразами.

Звісно, всякий так по своїй мамі плаче, як йому хочеться. Одначе чи доказує це щось назвати якийсь рух чужим, дивним, вірою чи заразою?

БІДА З „ЧУЖИНЦЯМИ".

У той самий час, як британський премієр Болдвин таврував як чужинецькі фашизм і комунізм, у Канаді вживав того самого арґументу Гепберн, премієр канадійської провінції Онтаріо, коли він відмовився говорити про полагодження страйку автомобільних робітників з представником Комітету Для Промислової Орґанізації на тій основі, що він чужинець. Гепберн назвав юнійного заступника чужинцем тому, що він із Злучених Держав.

Герберт Морисон, член англійської Партії Праці й посол до англійського парляменту, що тепер пробуває в Злучених Державах, говорив у Ню Йорку про цю заяву Гепберна: „Фабрика, в котрій ведеться цей страйк, є власністю капіталістів із Злучених Держав. Капіталізм розвинувся до того ступня, що він переводить свої операції на інтернаціональні розміри. Проти цього я нічого не маю. Канада проти цього нічого не має. Колиж так, то чи не є таксамо справедливо, щоби й канадійські робітники обєднувалися з робітниками із Злучених Держав?"

Гепберн, видимо, стоїть на інакшому становищі: він признає право чужинцям приходити до Канади, як цими чужинцями є капіталісти, але не признає його, як цими чужинцями є представники робітничої юнії. Чому?

ПЛАТНІ НАЙМИТИ.

Відмовляючися говорити з представниками автомобільної юнії, премієр Гепберн сказав ще таке: „Ми можемо полагодити наші проблеми цеї провінції без того, щоби до нас приходили наймити Джана Л. Луиса". Він казав, що не буде говорити з ніяким чужим платним агітатором Комітету Для Промислової Орґанізації.

Виходить, що попри арґумент чужинецтва є ще один арґумент: платности. Звісно, що представники Комітету для Промислової Орґанізації не є платні Джаном Луисом, хоча Луис є предсідником Комітету. Одначе представники є платні Комітетом. Це факт.

З чего заплатою мається справа таксамо, як з чужинецтвом. Представники Ґенеральної Моторової Корпорації є платні функціонарі підприємства. Як такі функціонарі ідуть на переговори з представниками робітничої юнії, їм за це платиться. Та з цеї причини Гепберн не назве представників Ґенеральної Моторової Корпорації платніми аґентами підприємства. Так він називає представників робітничої юнії, як вони дістають заплату за свій труд. Чому так?

НАРОДНЯ КЕРВАВИЦЯ.

Газети наводять слова Гепберна, в котрих він назвав Мартина й Томпсона, провідників автомобільної юнії, „слизькими людьми, що... живуть собі по панськи коштом нашої робітничої кляси".

Виходилоби з того, що коли б так відносини під цим оглядом були ідеальні, то Мартин і Томпсон за своє представництво робітників не брали б нічого. Що це було би ідеально, звісно: не потребували би робітники платити вкладок до робітничої юнії.

Одначе з чого тоді жили би представники робітників? Чи для них манна падала би з неба? Такого чуда певно й Гепберн не сподівається. Отже звідки вони мали би жити?

Коли є дві сторони, робітники і капіталісти, а робітники не платять, то виходило би, що платили би цих робітничих представників капіталісти. Що капіталістам з цим було би добре, можемо догадатися; звісно, хто платить музику, той і каже, який танець має музика грати. Одначе, чи добре це було би робітникам?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Молодь Шевченкові.

Цього року, дня 21. березня, молодь, згуртована при укр. прав. церковній громаді, віддала шану нашому найбільшому генію і Батькові — Тарасові Шевченкові. Ціла програма концертова як і всі заходи біля свята були виконані майже виключно нашою тут родженою молоддю. Цим молоді українці хотіли задокументувати, свою гарячу любов до Великого Кобзаря і до рідної мови, котру, на жаль деякі забувають або і зовсім покидають. Хоч участники цього свята мали труду досить, зате їхня праця увінчалася повним успіхом. Молоді належиться кредит, честь і похвала. Вони успішно прорвали тут старий звичай, де до виконання Шевченківських концертів вживалося переважно старших осіб, та зробили це самі і є надія, що будуть і дальше додержуватися цеї корисної постанови і при інших народніх святах.

Свято в честь Шевченка почато жалібною панахидою, відправленою о. прот. Павлом Корсуновським, котрий виголосив зворушливу проповідь про духовно-релігійне значіння поета, як також виголосив молитву за відродження Рідного Краю, котру закінчено піснею „Боже Великий Єдиний".

Вечором відбулась властива програма, почата алегорією Марійки Гоціяної, виголошеною перед святочно прибраним портретом поета. Зараз потім хор під проводом о. Пароха уміло відспівав „Заповіт", „Кобзарську Думу" та „Гамалію". Дальше наступили інші концертові точки, переплітані деклямаціями солями, дуетами та промовами. Поправно деклямували Ю. Андрущак, „На Україні", М. Андрушевська „Думи мої", М. Пастушенко „Сонце заходить", К. Андрущак „Тарас Шевченко" та Наталка Дедилюк „Три шляхи". Ще гарно відспівали дует М. Гоць та П. Примак — „Край світа послечу". А сольо відспівала Олена Рихлій, котрій акомпаньовала Юльця Коцюба.

Головну промову про життя Шевченка виголосив молодий хлопець Павло Андрущак. Він хоч з деякими трудноцами переповів отой тернистий шлях нашого поета і закликав, щоб памятали його пророчу науку. Дальшим промовцем був наш милий гість з Рідного Краю, п. Омелян Грибівський. Він похвалив нашу молодь, котра хоч чужого научаєсь — свого не цураєсь і звернув особливу увагу на важні слова поета „Вставайте, кайдани порвіте і вражою, злою кровю волю окропіте". В короткій, але річевій промові він висказав заслуги Великого Будителя українського народу, котрий підняв з болота велику нашу дорогоцінність (Україну), очистив її і дав нам за наш Ідеал". Крім нього промовляла ще панночка Оля Гайка, котра також кликала піти слідами Кобзаря до перемоги.

До збірки на народні цілі кликав, присутніх Ф. Луців, після чого відбулася коротка перерва, після якої малі діти української школи, під проводом о. Корсуновського прекрасно відограли представлення „Тарас Пастушок". Гра випала напричуд прекрасно. Можна було бачити сльози у багатьох старших, коли убогий пастушок Тарас (В. Ясенюк), якому „тринацятий минало" говорив з Оксаною (Юльцею Пилатюк), котра потішала його в горю. Взагалі всі актори — Ігор Процай, Борис Пилатюк, Василь Попеза, Богданко Демяник, Ю. Пилатюк та В. Ясенюк вивязалися в своїх ролях знаменито, защо їх наділено гучними оплесками. Концерт закінчено відспіванням народнього гимну.

Жертвували по $1: о. Корсуновський, А. Процай, О. Пилатюк, проф. О. Грановський, П. Андрущак, С. Коцюба, Ю. Дедилюк, -р Н. Гайдак, д-р І. Корчак, П. Коцюбова, П. Качмар; по 50 ц.: М. Андрушевський, Т. Луців, П. Садовий, К. Гаца, Н. Шипорд, В. Демяник, П. Гайва, І. Тофан, Г. Пастушенко, О. Кузик, О. Блашкевич, В. Мельник, К. Рихлій, В. Хай, Н. Денис, П. Киверига, В. Ґирман, В. Ґловацький, Я. Горбуль, В. Проць, П. Попеза, Т. Кохан, С. Рихлій; по 25 ц.: І. Денис, Б. Момрик, А. Момрик, А. Гарасим.

ВІД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

(У справі Третьої Конвенції)

Наближається пора, коли зідуться українські жінки, щоб обговорити основно діяльність українського жінкигромадянки в Америці. Ось незабаром будемо знову застановлятися, чи українська жінка в Америці поступає вперед, себто, чи в першу чергу виповняє завдання, які ставить до неї та історична хвиля, яку тепер переживає наш нарід в Рідній Краю. Будемо говорити теж і про те, чи цей спосіб, в який ми виховуємо наші діти, запевнює дальше існування українського імені в Америці.

Все це буде обговорене на Третій Конвенції С. У. А., яка відбудеться в днях 29 і 30 травня 1937 р. в місті Філядельфія, Па.

Точну програму проголосить Конвенційний Комітет пізніше. Але вже тепер зазначимо, що на конвенції будуть обговорені важні справи і то в таких рефератах: 1) Завдання і обовязки української жінки на імігpації. 2) Як приєднати молодь до С. У. А.? 3) Жінка і українське народне мистецтво. 4) Завдання і обовязки Союзу Українок Америки.

Відразу зазначимо, що всі реферати будуть вироблені нами самими, тут в Америці. Виступимо з тим, що знаємо і вміємо, з власними думками і власною працею. Будемо намагатися зясувати в тих рефератах ідеольогію С. У. А. і представити такий плян праці на будуче, який є відповідний до наших сил, а тимсамим і реальний, себто можливий до здійснення. Будемо старатися обговорити всю працю, яка була досі, як теж будемо шукати способів, як повести організацію поважнішим і жвавішим кроком. Всі реферати будуть стисло ділові, звязані тісно з нашою організацією і її ідеєю.

Делеґатки матимуть важний обовязок і відповідальне завдання розглянути всі ці пляни з найбільшою увагою і дати свої річеві завваги, а по обговоренню кожної точки зокрема вирішувати справу голосуванням.

Зазначуємо, що ми хочемо цею конвенцією внести в нашу організацію ширший розгін праці й тому саме віднесися ми до Рідного Краю з проханням вислати нам делеґатку від „Союзу Українок".

Рішено закінчити конвенцію концертом і „Вечером Народньої Ноші", — так, як це буває у таких випадках і в Рідному Краю. В цій справі Головна Управа С. У. А. вишле до відділів спеціяльний обіжник.

Тут лише хочемо зазначити, щоб в кожній місцевости, де лише існує відділ С. У. А., вже тепер жінки старалися роздобути стилевий, типічний, український народний стрій і передали делеґатці, щоб заrепрезентувала його на Вечері Української Ноші.

Радіємо, що за слідами наших сестер у Рідним Краю відбудемо на конвенції перший „Вечір Народньої Ноші" в Америці. Делеґатки матимуть нагоду пізнати зразки народньої ноші з усіх частин нашої землі.

Накінець ще пригадуємо, що право участи на конвенції з рішальним голосом мають крім членкиь Головної Управи делеґатки відділів С. У. А.

Відділ, котрий складається з 10 до 25 членкинь, має вислати одну делеґатку, з 25 до 50 членкинь — дві делеґатки, з 50 до 100 членкинь — три делеґатки. Делеґаткою може бути вибрана така членкиня, котра належить до відділу не менше шість місяців. Також рішено, що делеґаткою не може бути членкиня, що займає уряд у другій жіночій, головній або місцевій орґанізації.

Членкиці й гості можуть бути присутні на конвенції, але мусять дістати карту вступу від Головної Управи С. У. А. Тому просимо відділи надіслати імена членкинь і гостей, котрі прибудуть на конвенцію, щоб Централя могла вислати перепустки на час.

ГОЛОВНА УПРАВА С. У. А.: **Анастасія Вагнер**, голова; **Пелаґія Дембіцька**, секр. **Аннета Кмець**, секр.

КОНВЕНЦІЙНИЙ КОМІТЕТ: **Евгенія Дмитрів**, голова; **Марія Марусевич**, заст. голови; **Марія Ленчук**, секр.; **Павлина Авраменко**, пресова реф.

Урядовий звіт солтиса.

„Власнопідписаний солтис громади доносить Освітленому Старості, що в тутешній громаді нема коний добрих на військові римунди, бо ціла громада складається з самих волів".

Гавриїл Чіп, солтис,
у Задрьопанцях.

Ясно.

— Татку, чому Бог створив скорше Адама?

— Ну, щоб Адам міг свобідно промовити бодай кілька слів.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

22.

Братство св. Володимира, від. 323 У. Н. Союзу в Канзас Сіті, Кан., пропонує:

1. Як можливо, звільнити від „Свободи" тих членів, що живуть при родинах, а посилати їм „Свободу" тоді, коли відійдуть на свій власний хліб.

2. Як можливо звільнити від оплати тих калік, що не спосібні до роботи і не мають засобів до життя.

3. Як можливо, зменшити на половину вкладки тих членів, що пережили 65 літ.

Василь Феден, предсідник;
Сидір Звадюк, касієр;
Дмитро Кархут, секретар;
Дмитро Яремко, делеґат.

23.

Братство св. Василія, від. 168 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж., ухвалило на зборах 7. лютого б. р. такі проекти для добра Союзу і його членства:

Подбати на конвенції за те, щоб делеґати не марнували дорогого часу і не підносили маловажних справ та домагань, а говорили тільки про такі справи, які приносять дійсну користь як У. Н. Союзові так і членству.

Конвенція має відбуватися надалі що чотири роки, як до цього часу.

Кожний делеґат, що заступає відділ, має мати нагоду висказати свої думки, як цього забажає.

Делеґати мають вирішити щодо дивиденди, яку проголошено й подиктовано. Визнати таку дивиденду, на яку члени і членкиці заслугують.

Домагаємося, щоб статутова комісія направила 167-мий параграф, бо в нім нема нічого сказано про втрату одного пальця на руці, але треба стратити аж два, щоб дістати $50. А тут є факт, що член, стративши один палець на руці, жалується, що дістав тільки $50. Отже можна думати, що головний уряд платить за такі випадки відповідно до свого хотіння.

Подбати про каси відділів. Підчас депресії ті каси повичерпувалися, бо треба було платити вкладки за тих членів, яким грозило суспендування. Тому домагаємося, щоб шановні делеґати подбали про свої відділи та постановили, щоб відділовий фінансовий секретар побирав нагороду за свою роботу з головної каси У. Н. Союзу, бо там він дає найбільшу свою роботу.

Домагаємося, щоб головою конвенції вибрати таку особу, яка не побирає місячної платні з головної каси У. Н. Союзу.

Домагаємося, щоб шановні делеґати і делеґатки старалися на конвенції допустити до головного уряду У. Н. Союзу нових людей, бо колись буде заприкро тому, хто не привичться при старших.

Домагаємося, щоб завідатель друкарні, п. П. Маційовський, дав звіт, з яких причин залишив свій нагляд у друкарні „Свободи".

Домагаємося, щоб головний фінансовий секретар-касієр дав ліпше пояснення в справі соціяльного обезпечення робітників У. Н. Союзу і соціяльного обезпечення помічних сил у молодечім департаменті, разом на $148.29.

Також домагаємося, щоб головний предсідник дав звіт з помічних сил, що побирають $547.54.

Бажаємо Головній Конвенції У. Н. Союзу якнайкращого успіху.

Стефан Космина, делеґат.

24.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 223 У. Н. Союзу в Вілкс Баре, Па., на зборах, котрі відбулися 4. квітня ц. р., ухвалив дати під розвагу делеґатам наступні передконвенційні проекти.

1. Щоб шановні делеґати і делеґатки старалися, як можливо, довести до злуки українських запомогових организацій в Америці й щоб для цеї справи вибрати спеціяльну комісію, котра має занятися цею справою.

2. Щоб при кожнім відділі був орґанізатор, котрий занявсяб орґанізуванням молодіжи і таксамо старших, щоб чужі орґанізації не використовували наш нарід.

3. Зменшити процент від позичок на членські грамоти, бо теперішній процент є зависокий.

4. Старші члени, котрі стоять довший час в У. Н. С., щоб дістали більший опуст.

5. При виборі головних урядників вважати, щоб до уряду вибрати половину з молодіжи і тим показати, що ми хочемо втримати молодіж при У. Н. Союзі. Тим дамо нагоду молодим орґанізувати молодіж.

6. Орган У. Н. Союзу, щоб виходив у тім самім напрямі, що й дотепер, а як можливо побільшити на 6 до 8 сторін.

7. Конвенція повинна відбуватися що чотири роки в місцевостях, де є найбільше число відділів, а тим заощадитьсє фонд конвенційний на подорож делеґатам.

8. Параграф 115 щоб був виконаний, або усунений зі статута.

9. Параграф 165. змінити. Відділ, котрий має менше як 50 членів, не може вислати делеґата на конвенцію. Тоді такі відділи будуть старатися зорґанізувати більше число членів, або будуть лучитися з іншими відділами.

10. Параграф 60а. Місце на будучу конвенцію назначують делеґати, а не уряд.

11. Параграф 13. Делеґатом може бути кожний член (членкиня), як він (вона) в часі конвенції не є головним урядником іншої запомогової орґанізації, або аґентом асекураційної компанії.

12. Редакційний персонал щоб святкував одні свята: українські або американські, а не одні й другі.

13. За зміну адреси не рахувати по 10 центів, бо того не роблять американські часописи.

14. Часопис для молодіжи видавати більш цікаво: щось з історії України, або з минулих визвольних змагань в образках, так, як для старших „Тарзан".

15. Місце осідку У. Н. Союзу оставити і надалі в Джерзі Сити, бо там У. Н. С. має свій дім.

16. Ми годимося з точкою першою і семою відділу 334 з Клівленд, О.

Іван Чолій, предсідник;
Іван Мельник, секретар і делеґат;
Лука Худоба, касієр і делеґат.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Комітет, зложений з Миколи Мардар як предсідника, Олександра Майбо і М. Рософ, явився в канцелярії комішенера Міхаел П. Дофі, щоб заявити йому, що Українська Демократична Орґанізація в Нюарку відпирає поновну кандидатуру комішенера. (оґол.)

ВІДОЗВА
ЗІ СЕЛА ВИШНІВЧИК, ПОВ. ПІДГАЙЦІ.

Громадяни Семенкові з Балтимор, Мд., дістали з рідного села Вишнівчика, пов. Підгайці, такого листа:

„Дізнавшися про Вас від Вашої рідні, що Ви свідомі українці і патріоти, осміляємось звернутися до Вас з великою просьбою: Ви знаєте слова нашого Генія, що „у своїй хаті своя правда і сила і воля''. А Вишнівчик, село в якому Ви родилися, такої своєї хати ніколи немав і не має. Це було причиною, що у нас всяка громадська робота кульгала. Бо як тут щонебудь робити, коли нема де зійтися?

Теперішній виділ читальні постановив за всяку ціну постаратися про власну хату. З трудом постягав розжичені гроші, що Ви їх нам колись прислали як жертву, до того троха доложили свідоміші наші громадяни і на днях ми задаткували хату для читальні за 3,000 злотих. На жаль маємо лише 1,5000 зл. У наших громадян більше не зберемо, бо одно, що не багато ще у нас таких, що розуміють ту справу, так як треба, а друге, що у нас всі так збідовані, що навіть коли розуміють справу, то не всилі ві себе більше видусити ніж то, що вже дають. А хати своєї нам конче потрібно. Ворогів, що стараються не допустити до того, бо читальня їм солею в оці — багато. Одинокий наш рятунок у помочі від наших заморських братів. Знаємо, що і Ви там золота не копаєте. Але нігде правди діти, там українці таки лекше дихають, як ми тут на рідній, нещасній землі. Йдемо тому за приміром зарваничан, що недавно також дістали з Америки щось $200. Та, дякуючи Вам щирим, українським серцем за Вашу попередню поміч, тепер знова просимо Вас: Поможіть нам двигнути з темноти наш Вишнівчик. Поможіть просвітити нашого брата, щоби його всі не використовували. Поможіть нам здобути свою хату де моглиб всі наші браття пізнати, що і ми люди і маємо право жити як другі. Не просимо про $200, але про те, що Ваша ласка. Нам кожна лепта мила і дорога. Жертвуйте самі, просіть інших, щоб щось зложили. Не дайте ворогам видерти того, що ми вже задаткували. Потрібна скора поміч Вибачте сміливість, та Ви одинока наша надія. Ми будемо Вам безмірно вдячні та станете через те фундаторами нашої святині''.

За виділ читальні:
о. М. Головінський,
Евстахій Захарків.

Ми односельчане села Вишнівчика, пов. Підгайці, що живемо тепер у Балтімор, М., прочитавши цього листа, зійшлися дня 15. березня на збори, та одноголосно рішили, що треба дати негайну поміч такому взнеслому ділу. Вслід за тим ми вибрали комітет до збирання жертв. До комітету увійшли: Йосиф Семенків, голова, Петро Семенків, касієр, Анна Чорній секретарка. На тих зборах відразу переведено збірку, яка дала суму $85. Жертвували: Йосиф і Теодора Семенків $50, Теодор і Анна Чорній $10, Петро і Антонина Семенків $10, Магдалина Семенківна $5, Василь Захарків $5, Яків і Анна Семенків $5.

Комітет рівночасно просить всіх інших громадян в Америці, не лиш односельчан Вишнівчика, розкинених по ріжних містах Америки, щоб негайно складали свої жертви на ту ціль. Жертви слати або впрост до краю, на руки Евстахія Захаркова у Вишнівчику, або до комітету в Балтімор на нижче подану адресу.

Анна Чорній,
3235 O'Donnel Street,
Baltimore, Md.

Шкоти.

Після десятилітнього побуту в Америці вертає Мак Кен до дому. Застає двох своїх старших братів з довгими вусищами й бородами.

—Бийтеся Бога, а ви чому так позаростали?

—А чим мали голитися, коли ти забрав бритву до Америки?—сказали ті оба нараз.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 12:30 пополудні, в паохіяльній гали, 1944 Ірі вул. Обовязком всіх членів є прийти на збори. Котрі члени ще не замовили Пропамятної Книги У. Н. Союзу, то хай замовлять у секретаря на цих зборах. — Микола Батюк, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 18-го квітня, в годині 2-гій пополудні, в галі церковній, 47 Говп Еве. Кожний член мусить явитись на збори особисто, бо того місяця не будемо приймати від дітей вкладок. Це хай собі кожний член запамятає і прийде на збори, бо в противнім разі буде караний. — Т. Скоробогатий, пр.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, овідомляє місцевих і озамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 1-шій пополудні, в юнійній галі. Кожний член обовязаний прийти, бо є важні справи до полагодження. Суспендовані або виключені члени хай прийдуть і вирівняють свій довг, бо інакше втратять право до запомоги. — В. Щипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17-го квітня, в годині 7-мій ввечір. Кожний член обовязково має прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження на цих останніх перед конвенцією зборах. Довгуючі члени конечно мають сплачувати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Члени повинні прийти на збори і послухати справи дивіденди, що У. Н. Союз вже почав уділяти всім своїм членам. У. Н. Союз уділяє також опуст тим членам, котрі платять згори на рік. Просимо родичів записувати свої діти до У. Н. Союзу. — Василь Ракочий, предс.; Павло Латоцький, секр. і дел.; Іван Зазворський, дел.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 2-гій пополудні, в гали де звичайно. Просимо членів прийти на ті збори, бо мусимо обговорити справу ювилею, котрий має відбутися цього року. Довгуючих членів напоминаємо, щоб прийшли і вирівняли свої вкладки. Т. Ковальський, предс.; М. Прохович, кас.; Г. Тимчій, секр.

АСТОРІЯ, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. квітня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Д. Клюбу, 24-11 Стейнвей вул. Обовязком кожного члена є прийти на вище згадані збори, бо є важні справи до рішення. Буде квартальний звіт контр. комісії. Тут пригадуємо вам, щоб ви привели з собою на збори своїх знайомих і вписали їх в члени У. Н. Союзу. Довгуючих членів напоминаємо вирівняти свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не приявний на зборах член чи урядник підлягає карі згідно зо статутом. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ОБУРН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 283, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 2-гій пополудні, в своїм домі. Повинністю кожного члена є бути на тих зборах і на означений час, бо є важні справи до полагодження. Товариський уряд напоминає довгуючих членів, щоб заплатили свої залеглости цього місяця, бо інакше будуть суспендовані. Не приявний без важної ричини на цих зборах член підлягає карі згідно зо статутом. — Теодор Олійник, кошовий; Григорій Мулик, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 3-тій пополудні, в салі Нар. Дому. Всі члени відділу мають явитись і вирівняти залеглі вкладки і порадитись перед конвенцією для добра організації. Хто з членів хоче замовити собі пропамятну книгу, хай зголоситься до секретаря. Книга коштує тільки 1 дол. для члена. — М. Бітів, предс.; І. Ворона, кас.; Г. Мисак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 1-шій пополудні, в гали У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори, де мамо багато нових справ до полагодження, як справа пікніку, котрий має відбутися 23. травня і інші. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівняли свої залеглости. Член, котрий неявиться без важної причини, буде караний згідно зо статутом. — С. Чорномаз, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 17. квітня, точно в годині 8-мій ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7-мої ввечір. Приявність усіх членів на зборах обовязкова, бо є багато важних справ до вирішення. Хто з членів бажав би ще висказати свої проекти чи завваги на конвенцію У. Н. Союзу може це зробити на цих зборах. — Уряд.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Організацій м. Філядельфії.

На чергових зборах Злучених А. У. Організацій вирішено наступні справи:

1) День Української Дітвори.

Збори рішили устроїти в неділю 18. квітня о годині 4. пополудні (на Українській галі) свято нашої дітвори. В програму свята ввійдуть: діточе представлення, співи, деклямації та танці, виведені дітьми нашого Сиротинця у Філядельфії. Дохід призначений вцілости на Сиротинець. До заряду свята, крім екзекутиви, ввійшли пані: А. Чопик, М. Сивуляк, М. Пилипів, Г. Штогрин та п-на М. Медвідь.

Прохаємо родичів привести своїх навіть найменших діточок, щоб вщепити в їх душі любов до свого рідного.

2) Третий День Молоді.

Третий День Молоді відбудеться цього року в понеділок дня 5. липня, під зарядом Злучених Організацій та Злучених молодечих Клюбів Філядельфії. Програму Дня виготовить окремий комітет та проголосить окремо. Просимо усі організації здержатися в цей день від окремих підприємств та взяти участь у святі молоді.

3) Стейтова Організація Пенсилвенії.

По живій дискусії усі приявні делегати висказались за потребу стейтової організації на взір Злучених Організацій та доручили Управі поробити підготовчу працю для виготовлення статута та скликання першої стейтової конвенції в найскоршому часі.

Прохаємо усі організації пенсилвенського стейту, які вважають таку організацію потрібною, щоб негайно віднеслися до голови Злучених Організацій д-ра В. Галана на адресу: 1134 Atwood Road, Philadelphia, Pa.

4) Справа Пропаганди.

В дискусії над справою поширення пропаганди приявні делегати заявили, що часопис „Український Літопис'', виданий нашою молоддю у Філядельфії, сповняє своє завдання якнайкраще та заслугує на повну матеріяльну піддержку усього громадянства. Для негайної піддержки цього видавництва та матеріяльного його забезпечення рішено видати з каси Злучених Організацій суму $20, та створити при Злучених Організаціях окремий Фонд Преси.

Усі пожертви на пресовий фонд та членські вкладки треба передати негайно на руки скарбнички п-ні А. Чопик.

Управа Злучених А. У. Організацій м. Філядельфії.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(1)

Величезний літак гудів жалісно понад таємничими нетрами Ґватемалі. Дві години передтим компаси на літаку чомусь зіпсувалися. А тепер літак блукав нервово в мряці, то занурюючись в густих хмарах, то видобуваючись на хвильку на соняшне світло. Втім мотор почав затинатись. Ляйтнат Дарно поглянув на мірник ґазоліни. Тенк був порожній.

„Ми мусимо зіскакувати, Бурщар!" закликав він. Дві секунди пізніше два легкопади розвинулись високо в повітрі, а під ними два летуни баламкались немов серця в дзвоні. Легкопади робилися чимраз більшими і більшими й вближались до землі. „Ми врятовані, мій друже!'' закричав Бурщар, як тільки його ноги станули на землі. Дарно розсміявся.

„Врятовані ти кажеш? В цих пекольних нетрах? Ще й дотого скручена в мене нога". „Ми здибаємо вже якийсь спосіб видістатись звідсіль", завважив знову Бурщар. Очевидно, що порівнюючи небезпеку нетрів з тою небезпекою, в якій вони перед хвилею знаходились, блукаючи безцільно в повітрі, теперішнє їх положення було іграшкою.

Втім мряка почала скоро щезати й летуни побачили, що знаходяться в окруженню старої маянської цивілізації. Бурщар кидав цікавий погляд довкруги себе. Втім він натрапив на образ, який наповнив його жахом. Недалеко від них стояла група якихсь людських покручів, з викривленими лицями і в дивнім убранню. Покручі грізними очима дивилися на новоприбулих.